

Discursus Prædicabiles, Sive Viridarium Sacrarum Concionum

Paoletti, Agostino

Coloniae, 1677

Dominica Quarta Post Pentecosten. Concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum, & impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mergerentur. Luc. cap. 5. Argumentum. Excessus ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55660](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55660)

Rami nimis pomis onerati, levi negotio rumpuntur, & quia poma sunt nimis multa maturefcere non possunt. Vela superflua in nave explicare, est eam in submersiois periculum conjicere. *Quanto plura fuerint vela, tanto vehementiorem tempestatem accidere necesse est.* Si vili merces multat venientes suspectas habe. Vicitus moderata vitam fovet, nimis sanitatem laedit. Hinc Theodolpus:

Dionys.

Theodol. in parem ad iudices part. 2.4.

*Ergo caveto tibus nimis carebosa Bacchi
Somnos hac mentem singula saepe premunt.
Hac ut parva fovens stomachum, sic plura gravabunt
Multaque far necat, cum medicis alar.*

Atheneus.

Zoroaster de monte Ilcino in eonf. med. 7. fol. 81.

Stephan. Guaz. l. 4. fol. 566.

Hipp. l. 1.

Apho. 3.

Idem lib.

Apho. lib.

2. Apho. 4.

Idem lib. 2.

Apho. 20.

lib. 2.

Apho. 51.

Et 2. de

morb. a.

lib. de r. a.

lib. de r. a.

lib. 1. c. 2.

Nonnemo, ut refert Atheneus, mensa, cui nimis multi cibi inferebantur, accumbens finito convivio dixit: *Si semper ita comedissem, modo non manducassem,* cibi nimium vita eum prevailent. Non autem sed auri copia Torpeja injecta eam neci tradidit. Ipsa pharmaca nimia, & excessiva sic doctum quodam advertebat Philospho laedere possunt. *A valde, & assidue refrigerantibus cavendum.* Infirmo cuidam medicus vitum Tamatili praescripserat, ille nimis temere crebrioribus haustibus virtute illius ligni robur sibi accreturum dum adagium: *Ne quid nimis violat,* animam frequentioribus potationibus illius viti abegit. Hispano cuidam valetudo sat firma erat, sed dum sanitati augende pharmaco corpus purgare voluit, humores alterati sunt, & gravem in valetudinem contraxit, quae post paucos dies eum tumulo intulit. Hinc monumento hoc Epitaphium incidit voluit. *Isaiahien, per esbar major estis a qui, bene habebam, sed dum melius habere volui, hic jacco.* Sanitas dum est optima si fidem damus Hippocrati periculum morbi minatur. *Habitus exercitatorum, qui ad summum bonitatis attigunt, periculosi, si in extremo consisterint, neque enim possunt in solem permanere, neque quiescere.* Cum vero non quiescant, neque possunt proficere in melius, reliquum est igitur ut decidant in deterius. Rufus testatur medici: *Somnus, atque vigilia nimis, utrumque si modum excesserit, malum: fames, ac satietas si terminos naturae excedunt, Hippocrates insufla omnia infirmi judicat.* Iterum: *Non pura, id est in firma corpora, quanto plus nutries, tanto magis laedes.* Reipha: *natura humana excelsus in omni genere abhorret.* Audite si Hippocrates magis e're nolta loqui poterit. *Plurimum, atque repente vacuare, vel replere, vel calefcere, vel refri-*

gerare, sive quovis alio modo corpus morare periculosum, omne enim nimium natura remanet. Hunc Philosphum experientia fortis edocuit, quam nocivi sunt corpori excelsus non tantum calculative, sed & practice locuti credo. Hinc Theopides: *Morbos parit, nimium quod est morabilis.*

4. Sed ubi moralis Seneca? *Magni animi magna contemneret, ad medicis mali, quam minima illa enim utilia sunt, at hoc eo quod superflua nocent, sic segetem nimis sterni ubertus, sic rami onere franguntur, sic ad maturitatem non pervenit nimis facundias.* Sanguis, quo nil nobis est clarior, vel ob excessum quantitate, vel qualitate subinde minuendus est. *Eo Petrus Bledensis, Minuendi sanguis duplex est ratio, qualitas scilicet quantitas, nec minus perniciosa est superflua quam corruptela.* Quod autem amicalibus ista humana natura quam sanguis: quid sicutum imini, quam virtus: virtus ergo, quaeque inveniunda est. Veritas in remotissimis erit. *Chibora nigra cognita, Galadinus in templo quodam Regionis Aaoneae lapidem cum hac inscriptone: Nihil supra modum agas, nihil, quod modum excedat, sequere, & omnia secuta, omnia placis venis, reperiri alieit.*

5. Servator nolter discipulis suis benedicens opulentum, omnibus bonis abundantem, & extremè divitem in parabola proponit. *Humus cuiusdam divitis ubertis fructus ager attulit. Hic mente turbabatur, suspensus, & anixus haerebat, & velvebat, quid tot frugibus, quos a pluribus annis sibi terra produxit ageret, haerebat, & quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos: O infelicem! multitudo, & copia tantum frugum eum torquet, ac sibi ipsi molestem reddidit. Quot acerros frugum continet granarumque dolores, & curas corde nutit. Numquam collectiones in campo, ei destructionem accitiorum suadent. De fructuum horrea mox: Quae clamat. S. Basilus, non miretur hominum iniquitas, obfessi, imbecillitque. Et ipsa agri fertilitas in fructu praesentibus bonis miser, futuris miserius. Quod in terra illi segetes germinat: non, sed gemmas amant, ne illi ubertem missen congregari: neque quaequam curas, dolores, miseriae, angustias coarctent. Non autem, quavis egenti solent lamentatur. Annona hanc vocem emittit, qui paupertate premitur: quid faciam, unde vestium, unde vestitus coarctatus? Non enim eandem quod domi remota replentur, sed pungitur animo ex affluxu dirigitur.*

5. Unio incedibilis inter Apollodes Chibris vigeat, nulla ibi erat illucio, unum coo-

nonum velle omnibus erat. Multitudinis credenti-
 non erat cor unum, & anima una. Præterea ut om-
 nis fomes discordiæ sopiretur, in communi vive-
 bant. meum, & tuum nemō allegare poterat: &
 quilibet de communi velle de proprio disponere
 fas erat. Nec quisquam eorum que possidebat ali-
 quid suum esse dicebat, sed erant illa omnia com-
 munita. Nihilominus in tanta concordia fidelium
 illis quedam oritur. Factum est murmur Græcorum
 adversus Hebræos. Sed unde hoc inconveniens
 concitavit, scite vellem, an forsân, inter eos qui-
 dam malus erat, qui seminando zizania, diaboli
 vices agebat: non quia omnes boni erant, & fu-
 suto palam auditur. Ne miremini Auditores,
 numerus credentium augetur, multitudo fidelium
 crescit. Hoc mihi suspicionem ingerit. Crescente
 numero discipulorum, omnes erant boni, & mul-
 tudo eos perveterare poterat. Et illud, quod est
 ex natura sua bonum, ab excessiva multitudine
 bonitati exui potest. Est observatio doctissimi
 Carthusiani. Sed cum superius dictum sit, quod mul-
 tudinis credentium erat cor unum, & anima una,
 & singulis ministrabat sicut indigerunt, quo
 modo in tam sancto collegio inventa est dissensio?
 respondendum, quod numero discipulorum cres-
 cente orta est murmuratio.
 6. Eadē ille traheatur Christianorum perse-
 cutor, & lupus voracissimus insidias obvis fide-
 libus perniciosas struebat, & apertè flammam ar-
 dentes odii invertebat, in unda purpurea sangui-
 nis hostilis se velle extingueret jaclavit. Accepit o-
 pportunè in Damascum, ut si quos invenisset hujus
 castros, ac mulieres, vinctos prædueret in Jerusa-
 lem. Et dum fidelium vestigia insequens Damascum
 cum appelleret, Deus è sublimitate caeli ei appa-
 ret, & aciem splendorum radiantium explicans
 lumine eum involvit. Et subito circumfulsit eum
 lux de caelo, & equus conlitteratur, ac scelloti re-
 calcitra, puncturas laterum non curat, frenum
 vilipendit, vel diffingit, si veibus exciretur. Spu-
 mat, hinnit, fugit, se exagitat, discurre, hinc inde
 se vertit, in gyrum se agit, saltat, sic ut Saul, nescio
 num ob furorem equi, vel fulgorem luminis e-
 quum comprehendere non potens, è sella in solum
 fit excussus, oculis à radiis sit privatus. Socii in
 pedes eum creperunt, & cæcum ad manus du-
 ceant. Surrexit autem de terra, aperitq; oculis nisi
 vil volabat, ad manus autem illum trabentes intro-
 duxerunt Damascum. Erat ibi tribus diebus non
 videns. Hic distinctus mihi oritur. Si lumen vi-
 sus oculis, quomodo in Saulo cecitatem produ-
 cuit? lux ex natura sua respicendat, quomodo ob-

fuscate, ac obnubilare oculos Sauli potuit? succes-
 sus rarus. Non lux, sed nimium excessus lucis hinc
 effectum produxit. Splendores immoderati & o-
 culis improporionati oculos exacerant. Non,
 ait Chryllostomus, ille obcuritate tenebrarum,
 sed luminis nimietate excecatus est.
 7. Sanctus vates Daniel omnes fuisse, ac in-
 felices successus Regis Baltharis recenset. Ipsa
 nocte, qua optinatus Regni convivium in-
 struxerat, ac inter gaudia, & delicias cum sibi
 charissimis tripudiabat, manus visibiliter sese
 ei objecit, & pariete obvio nonnullos charac-
 teres efformans omnem hilaritatem turbavit, vul-
 tum pallorem induxit, lingue usum ademit, ter-
 rorem omnium membrorum indidit, & paveta-
 ctum torum parum abfuit, quin peremere. Eadē
 nocte Darius Medotè Rex in eum exercitii
 copiosum moveret, hostili furore regiam urbem
 aggreditur, exeurtores locis suis pellit, aulam
 Baltharis invadit, ac nemine obstante turè Bal-
 thasarum vita, & Regno exiit. Hic tempus hu-
 jus tragici successus est observandum, Si de ma-
 nu, que sententiam decretoriam ruinatum scrip-
 sit sit sermo, ait vates Paniel: In eadem hora.
 Si de morte, & amissione regni, Eadem nocte. O
 horam infelicem! & noctem fatalem! si adeo
 fuit impius, ac sceleratus, cur Deus ad aliam ul-
 que noctem tantà tolerantia supplicium com-
 pressit? si crimina perverforum tam patienter
 toletet, cur poenam ulterius non cohibet, vel in
 aliud tempus differt? non semper ante hac con-
 vivia etiam instruxit, & Idolis litavit. Forsan id
 factum ob profanationem vasorum factorum,
 quando bibebant vinum & laudabant Deos suos
 aureos & argenteos. Sed cur in ejus patrem, qui
 ea sacro templo Solimæo sustulit non delavit?
 cur eadem poena non involvit simul optimates,
 Reginas, ac ipsos plebejos & gentem vilem, qui
 ex ipsis habebant? Bibebant in eis Rex & optima-
 tes ejus, & uxores & concubina illius. Cur solum
 Balthasarum castigat: ergo alia causa calamita-
 tum ejus illa nocte: & hora successum assi-
 gnanda est. Omnia Tragica necessario illi con-
 vivio velut caula, quod non fuit usitatum, ac com-
 mune, sed quod omnia alia missum, ac dapium,
 convivarum, musicorum numero, qualitate an-
 tevertit attribuenda sunt. In hoc Balthasar ex-
 cessit, sufficit quod Daniel a nonnallicè dicat. Veld in e.
 Balthasar fecit grande convivium. Hic potentia s. Dan. f.
 sua ostendit: Nihil deerat presentis oculis, ventri, 171.
 plura necessaria abundabant. Et D. Hieron. in
 nymanus id roborat. In tantum venit in oblivionem c. 5. Dan.
 M 3

Chryso-
 st. hom. 4. de
 sancto
 Paulo.

Dm. c. 5.

Iacobus
 Veld in e.
 Dan. f.
 Hieron. in
 c. 5. Dan.

Handwritten text on the flyleaf, including the name 'Iacobus' and other illegible characters.

fui Balhafay, ut celeberrimum iniret convivium. Et obfessus vacare epulis, unde eadem nocte est capus atque jugulatus, dum omnes occupati sunt festivitate. Et ebrietate convivi. Nil ergo miri si capta extraordinaria, & copia piscium Apollolorum retia diffugerit, & Captham pene merferit. Rumpatur rete, & navicula pendè mergantur. Verbo:

Georgius Nicol. l. x. Epig. f. 16. epigram. 74.

Fertilitas ladit ramos uberrima, sic sunt Fata secunda nimis, fata secunda minus.

Gen. 1.3.

Philo. Hebr. de Abr.

Exod. c. 16

8. Aborbe condito incolis urbium Pentapoli nulla gens scelestior, vel nequior fuit, Sacer Textus illos pessimos vocans id declarat, nullum vitium est, quod inter illos non regnabat, Aded ut vitis extirpandis celo ignes plui debuerint & fœore sulphuris tot fœores scelestorum, quæ mundus, ac cœlum amplius ferre non poterit pellendi essent. Sed in quo hæc urbes terminos scelestum excedebant ut pellimæ, & peccatores appellentur? Erant enim pessimi & peccatores i. Philonem Hebræum interrogate, & ille luxus nimios, hilaritates excessivas, opes copiosas fuisse operum nefandum causam, & radicem, cur cinere, & flammis hausta sine respondebit. Equi qui nimia avenâ injurgiantur, petulantes fiunt. Si Pater filio nimis adblandiatu statim sic insolens. Si illis urbibus opes tantum fuissent sufficientes, ac necessarias, bonæ & sanctæ fuissent. sed excessus, ac copia omnium bonorum fortunæ, immobilium causa eorum ruinæ fuit: Immodicus civium luxus & superflua rerum copia habuerat originem, accedente nempe ad bonitatem agrorum commoditate, omnis generis fructuum quocumque proventus erat maximus est autem mingeni malorum initium bonorum rerum copia, quarum satietatem quidam non ferentes, tanquam iumenta lascivunt à cer-vice excessus natura legibus, vossi ad potationes, cibos opiparos, & nefarios concubitus.

9. Populus Ithacicus Aegypto postquam discessit, ac mare rubrum peragravit, post longum iter confectum ad campum planum, Sin inter montem Sinai, ac Elim situm appulit. Victus penuria laborabat, tellus erat aridum, fontana deerat dulcis, fructus vitæ sustentandæ nulli habebantur. In Moysen, & Aaronem insurrexit, & nemo non suas mutationes et omittit: Et murmuravit universa multitudo filiorum Israel contra Moysen, &

Aaron in solitudine. Deus populo pluitione manæ & celo succurrere decrevit, circa quod Moyses hanc iustionem populo dedit. Colligit unusquisque ex eo quantum sufficit ad sustentationem, quantum sufficit? cui additur hæc limitatio, nec permittitur cui colligere quantum liber? An forsitan caritas erat? nequaquam. Moyses quam sit semper novæ abundantia sciebat. Quod nimium est, inferum est. Nilominus hæc gens manna fatidicis querelabatur dicens: Naveset anima nostra super cibo isto levissimo, Vel ut legit Oleather. Anima nostra angustius afficit se propter panem levissimum. Deus immortalis! & quæ lamentandi aulam habuit? cibis erat delictatus stomacho cogentem, acquiritu facilis, nullo labore acquiribilis. ergo gratus esse debuit. Videamus, si Salomon nihil lucis affundere possit, ille sub figura panis de hoc manna loquens ait; Paratum panem de celo prestisti illis, omne delictamentum in eis habentem, & omnis saporis suavitatem. Quæ omne delectamentum exograbile habebat, fistidium ingerebat, quod nimis esset gratus cum inspidum reddebat. Hanc causam Appollonius antiquus Scriptor in cateca Francisci Zelleri citatus affert. Vnum denique multiplex est, nequa distinctus cibis ei, quo nosse animus patitur, qui cum unum sit, multis variis præbat.

10. Regina Elther vestibus preciosissimis, ac ditioribus ornata Aulam regiam cæreva Domesticarum stipata intar, Regi Assæto in thallo sedenti se sedit, qui modestæ ejus forma capus signo eam ad se accessit, quæ gradibus solis adgeniculata supremitatem serepti, quod ostendebat Alluerus osculo notavit. Rex per hoc dididit: Quæ est petitio tua, etiam si donum partem Regni petieris dabitur tibi. Illa omnem aliam gratiam excurit; hæcque solum à Rege postulat, ut convivium à se paratum sui presentia honorare dignetur, Amasque à Rege conducatur postulas. Si Regi placet venias, & Aman tecum ad convivium quod paravi. Hæc verba N. attentos desidero. Aman homo plebeus mensæ regis cum Rege, ac Regina affideat? Favor hic aded est excellens, ut Regina medicæ regni antepreponatur. Nimia ei gratia sit, conditionem in amore habuit rex dicit. Deus tibi favet, Aman, honor qui in te confertur, qui excedit, suspectum cum esse tibi iuro, ac cum dicit Ambrosio dico: favor iste suspectus est. Non ergo, quia Regina cum infidelissimum dicitur

stem declarat. *Hofius* & inimicus *nofter* possimus
 esse *Aman*. Et in *crucem*, quam *Mardocho*
 paravit, eum agi jubet: *Suspensus est itaque A-*
man in patibulo. Et si ubertas piscium scapham
 ferre meritis, favor magnus *Amanum* patibulo
 afficit. Audiat *divus Ambrosius*, *Quem secun-*
dam à se, ac precipuum inter omnes amicos habe-
ret, cruci tradidit. Sic *Rupertus Abbas*: *Veniat*
Rex & Aman ad convivium, quod paravi, ne
peius audiat suam, quam subeat poenam, ne pri-
us videat fornicum, quam intadat in eam, prudens
ac sicus commodius esset fornicum comprehensam in-
veniri opprimi, quam excruciatam & per saltus fugien-
tem eam caudus dubio eventu insequi.

11. Hujus ventatis certiore cognitionem
 quo ad bona fortunæ nobis nemo melius, quam
divus Lucas ubi poena *Petri* causam assignat in-
 stillare possit. *Concluserunt*, inquit, *piscium*
multitudinem copiosam, rumpebatur rete eorum,
impleverunt ambas naves, ita ut pene merge-
rentur. Quis inquam bona vitutum ejusdem
 esse conditionis crederet? hanc instructionem
divus Paulus Apostolus reliquit. *Non plus sapere,*
quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.
Que verba Sedulius sic explicat. Aperte ostendit
huc non debere sapere, quod iustitia terminos non e-
stendatur, sed sapere inquit ad sobrietatem: sapere
ergo ad temperantiam hoc est in omnibus, vel qua
ignos, vel loquimur, vel sentimus temperanti-
am tenemus. Hinc Manu: Quisquis plus nimio
non loquitur, iste sapit.

Tales *Milesius* è celebrioribus Philosophis,
 quos & *illo Græcia* protulit, mire *Astrologiæ*
 delectus erat, & illi maximam partem studiorum
 impendit. Quadam nocte dum cœlem serenum
 esset, ac pallium suum venustum stellis distin-
 ctum explicaret; fronte erecta, oculis fixis, men-
 te composita è platea summo desiderio stella-
 rum motum, planetarum cursum cognoscendi
 fugiens cœlem observabat. Et aded fixè his ob-
 jectis insorgebatur, ut pedem movens in foveam
 incidere tentaret prolaberetur. Ancilla igitur hac
 instructione eum pestifinxit, sic plura scire vo-
 leri contingit, cognitione terrestrium non quie-
 scatis, sed & cœlestia penetrare vis? nimum sci-
 re, vel scire velle crebro obest. *Non plus idcirco*
dicat Apostolus, sapere, quam oportet sapere,
nam summum velle pertingere periculo etiam
non caret. Hinc Laetius: Stateram non transi-
re, sed eam hoc est æquum, & iustum non transgre-
deri.

12. Inter omnia documenta, quæ sapiens
Salomon reliquit illud, quod iustitiam concer-
 nit, maximi momenti esse iudico. *Nole esse ius-*
tus multum, neque plus sapias, quam necesse est.
Quid? sanctitas eximia prohibetur. Ergo non vis
homines magnâ iustitiâ pollere? ergo prius-
quam iustitiam replices, jam primæ tuæ præce-
ptorai faciscum in ab hominibus securum te-
esse velim? Salomon excessum scientiæ ac iusti-
tiæ esse velut sal, quod sine mensura feculis
injectum pro condimento amarorem iis dat,
sciebat. Hinc Gregorius Nazianzenus: Ne
magno opere iustus sis, ne supra modum sapias:
nemo igitur sapientior sit, quàm convenit, nec le-
ge exactior, nec luce splendidiior, nec præcepto divi-
no sublimior. Quis ignorat quod summum in-
juriam, summa crux, summa malitia est.

13. *Divus Mattheus* scribam quendam *Chri-*
stum adisse, & ab eo instantem in discipulorum
 ejus numerum coaptari roatasse pollicendo, om-
 ni fidelitate & exactissima cura se ei obsequu-
 turum, & ad quæcunque loca quantumvis ar-
 dua, & remota sequela in hæsurum, commemo-
 rat. *Accedens unus scriba ait illi, Magister se-*
quar te quocunque ieris Christus non solum e-
 jus obsequium non acceptat, sed eum ut vulpem
 malitiosam tractat: *Vulpes foras habent, &c.*
 Sed si illi nulla major delectatio, quam homines
 ad sui sequelam trahere, cur modò sese ultro of-
 ferentem non admittit? difficultas mihi auge-
 tur, quod eodem tempore quidam discipulus
 patrem suum devixisse audiens veniam ad pa-
 rentandum patri, quod opus misericordiæ est,
 postulat, nec tamen impetratit, & ne abeat à
 Christo sit vetitus, haud dubio non desuturum
 in domo patris sui, qui illud officium præster-
 Domine permiste me primum ire, & sepelire pa-
 trem meum. *IESVS* autem ait illi: *sequere me*
& dimitte mortuos sepelire mortuos suos *Quæ*
nam est hæc partialitas nostri Redemptoris, hic
vult abire nec ei annuitur, ille vult ejus sequela
se tradere, nec admittitur. Paschalis Abbas
utramque difficultatem diluit: Scriba Accessit
non fide, tantum labiis dicendo magister sequar te.
Et paulò infra subdit: Vult sequi non ut imite-
tur, sed ut de miraculis & virtutibus lucrum, aut
vanam quærat gloriam Sed discipulo ob hanc
 causam ait idem *Paschalis* veniam discedendi
 non præstat. *Quod autem dicit: Permite pri-*
mo ire, fallitur licet non de studiis, dum ad opus
pietatis ire sustinet. Hoc enim ei non primum esse
debuerat sed secundum. Quia prius est in prima
16. cod. legis

Gregor.
 Nazian.
 orat. quod
 est enjus-
 vis, &c.

S. Matthe.
 cap. 23.

S. Matthe.
 cap. 8.

Paschalis
 Rabit li. 5.
 in Evang.

S. Matthe.
 c. 8. in Bib.
 vet. pat. p.
 2. sec. 9. f.
 10. 15. col.
 2. & 10.

Handwritten notes in the right margin, including the name 'Paschalis' and other illegible scribbles.

legis tabula Deum diligere, in secunda vero patrem honorare. Alia responsa adferre possem, quibus brevitatis causa supercedo. Solum scribam à Christo suae sequela: in quantum iudicium dicam? quia promissus nimium dives fuit, & excessit: *Sequar te quocunque ieris*. Perinde, ac diceret: si tu ò magister ad pecnas sustinendas vadas, & ego tecum sustinere volo; si sanguinem spargas, & ego eum spargam; si in jus ad tribunalia voceris, & ego ibi me sistam; si ad Calvariae rupem te conferas, ego non emanabo, si in crucem actus inret duos latrones neci tradaris, ego idem prælabo. Verbum Christi perfectione æquare voluit, hoc profecto est nimium, terminos transiit, excedis, mihi inutilis es, alium quare magistrum, ego te nolo. Conceptus est Palchali: *Necdum sciebat quinam, vel quantus esset, quem sequi se promittebat quocunque ieret, alioquin quomodo promitteret, quod nemo mortalium in hac vita potest, licet post finem vite dicatur de sanctis, qui emersi sunt de terra ex hominibus primitus Deo, & ego, quod sequantur eum quocunque ierit. Sed iste nec suam perpendit mensuram, nec Christi considerat celsitudinem, ignorans quid, vel quantum inter se, & illum esset. Et en doctrinam divi Petri Chrysologi, quæ id confirmat. Decipit non accedit, qui promittit Dominum incaute sequi, sed ad omnia, dixisset cautius, sequar te, quocunque ieris, sic dicit qui inter se & Dominum quid intersit ignorat.*

14. Salvator postquam cum discipulis cenam absolvit, ut amorem suum erga eos demonstraret plantis eorum ablendis se accinxit: *Mittit aquam in pelvum & cepit lavare pedes discipulorum.* Et dum adgeniculatur Petro, hic ita opte desigitur. *Dominus tu mihi lavas pedes? nec possum, nec debeo hoc officium admittere. Deum ad actionem tam vilem sese deprimere dect; quis unquam servi pedes à Domino perlui vidit? Non lavabis mihi pedes in æternum. Sed sanctus Senex, Christus instantem audivit, si non lavero tibi pedes, non habebis partem mecum. Ne ad aliquem scopulum alideret, non solum ejus votis annuit præbendo pedes, sed & caput, ac manus portexit. *Non solum pedes, sed manus, & caput.* Subintrat hic Rupertus Abbas, & quaereos num hæc actio Petri laude, vel vituperio digna sit, tandem subdit: *Erravit Petrus.* Certè ego, quem errorem Petrus commiserit ignoro, si antea illud officium non admisit, humilitatis, comitatis is fuit actus, si postea pedes, manus,*

caput obtulit, id magistro contentando, se debetando fecit: & hinc divus Ambrosius utramque actionem laudat: *Vide fidem, quod ante exortio vit humilitatis fuit, quod postea se obtulit, deo in actionis fidei.* Albertus Patavinus eodem dicitur cultatis tangit; pedes potigere sufficere, sed ad extrema declinavit, & excessit, dum manus, & caput perlui vult. Vere Petrus excedendo in hoc deliquit. *Excessum Petri Christus temporari, concludit Albertus.* Ad hoc propositum credo, quod ita determinentur legunt. *Maluit esse panem, quam agere, quod multi interesse periculo.*

15. Iplemet Deus in exordio mundi quendam vice excessus quam sit periculosus ipse etiam creaturis irrationabilibus, ac insensibilibus ostendere voluit. Chronista Moyses dicitur sex diebus creationis nunquam pluvias mansisse referre. *Non enim pluerat Dominus super terram.* Herbar, plantar, quæ pluvia fecundantur, terra die fuerunt productæ: & fustis irrigantur aquarum cœlestium sribant. Hinc abulotus dicitur: *In quatuor diebus, qui fluxerunt à die, quæ herba, & arboris creata sunt usque ad diem, quæ homo positus fuit in paradiso, non pluit.* Expositores hujus loci plures causas assignant, & precipue D.P. Augustinus in hac vit tententiam, ut Deus scilicet demonstraret, se in productione, vel conservatione herbarum, plantarum, vel aliarum rerum non indigere adiutorio pluviarum, vel alterius alicujus rei. *Adiutorium necessarium est, ut cuncta nascantur, tunc autem desistit, ut fecit Deus hoc potentia verbi sui sine pluvia, & sine opere humano; nam etiam nunc facit, sed jam per pluviam & hominum manus, quæ sunt operum qui plantat se aliquid, neque qui regit, sed qui incrementum dat Deo. Revertor doctrinam mei sancti Patris Augustini; sed ad nunc opinio Bucherii, qui causam è verbis, quæ fecer terram subjungit, deducit, adhæreo. Sed fons ascendebat de terra irrigans: uirversam sicut fons terra, id est. Nondum pluvia erat, sed fontes per uirversam terram suis opibus, quæ locis erumpunt, regionibus proprias irrigabant. Sed cur hoc? Quomodo vis fontes irrigent terram, nonnò & unde fons set, si aquis cœlestibus fecundaretur? terra terra sufficienter aquis fontium hominidum etiam suis aquis irrigaret, nimia aqua non illis probua, sed perniciosa fuisset. Non pluerat Dominus super terram. Hoc etiam mihi ceteris Græcis dicitur, Præterea terra sine hominibus nulla foret, sine imbris feris nubibus germinaret.*

Paschaf. Ratber. ibidem.

D. Petr. Chrysol. ferm. 19.

S. Jo. c. 13.

Ita. Gloss.

colentem, ut quia de recentibus aquarum separatio
 ne, sicut ad hunc humorem, & in se contineret.
 16. Lactico levi Dei, qui quantum copia &
 excessus sui damnosus, & noxius sciunt, necesse
 est, ut contentantur. Jacob iter in Mesopo-
 tamiam aggeretur, ut eum rediret, ac Deus
 illud postulat, hoc ei fecit votum. Si fuerit
 Dni merum, & custodierit me in via, per quam
 egredior, & dederit mihi panem ad vescendum,
 & vestimentum ad induendum, reverusque
 homo propero ad domum patris mei, erit mihi
 Dominus in Deum. Modum, quo sanctus Pa-
 trarcha panem, & vestitum a Deo flagitat, ab-
 que ponderatione non est negligendus. Pa-
 nem ad vescendum, & vestimentum ad induen-
 dum Panis non nisi ad esum ac vestis ad indu-
 mentum servit. Ergo superflue dixit: Ad ves-
 cendum & induendum, dicere sufficiebat: si de-
 derit mihi panem, & vestimentum. Melius di-
 xerit: dedit mihi panem, ut scia Deo nec nimium, nec
 minus multum, sed tantum paucis, quantum fami-
 liozade sufficeret, & tantum vestitum, quan-
 tum tegendo corpori valeret postulare demon-
 straret. Non divitiarum aureum, non abun-
 dantiam quandam percipit, sed panem & vestem,
 hanc ad contemendum corpus, illam vero ut neces-
 sariam alimentum.

17. Hinc filius Dei non nisi panem quoti-
 dianum a Patre eterno postulare docet. Panem
 nostrum quotidianum da nobis hodie. Si Alexan-
 der in iuxta loco reputavit, tam exile quid a se
 postulat, qui Pater æternus, cum sit Dominus
 mundi, non egere ferret, si tantum panem ab ipso
 contemderet? cum panem etiam fercula delicata,
 de vna pretiosa rogare deberemus. Aliud hic
 dubium mihi oritur; Recur panis hunc diei ne-
 cessarium vobis tantum sit flagitandum? ergo ve-
 magis esset panem pro hebdomada, pro
 mense, pro anno rogare? Primam difficultatem
 Chomat. Aquileiens. Præsul solvit. Non ju-
 bendum de vna petere, aut assuetudinem secularium
 rerum, sed panem quotidianum, quod Christianis
 de necessitate ad presentem vitam solummodo
 necessarium est, nihil autem homini panis, aqua,
 & vestimentum, his quidem natura sobria con-
 munda est, hinc humane cupiditatis expleri sequent
 Alkram divus Cyr. elucidat: Panem
 de necessitate petere instruimus, ut tantum quis
 manducet, quantum ratio naturalis exigit, non
 quod alicuius carnalis impellit. Si enim in uno
 petere tantum expendat, quantum tibi suffice-
 re potest, tantum debet, iam non quotidianum ci-
 temus Dominicale.

bum manducas, sed multorum dierum. Utraque
 petio excessiva foret, ac magis noxia, quam
 utilis. In omnibus adhibendus est modus neces-
 sarius, nam gratia finitima est, & immodica, nec
 laudabilis, nec utilis.

18. Si copia piscium, quos tamen ope divina
 ceperunt, ferme scapham Petri aquis hauserat,
 quomodo opum ubertas vobis periculum æter-
 nae damnationis non minuitur? annon re-
 creationes, delectationes, quibus cum damno
 animæ, cum læsione honoris; cum offensione
 Dei dediti estis, nimia sunt? & si terminos transi-
 re vitium sit cautum, quanto magis excessus transi-
 re vitium est veitus? & tamen numerus horum
 magis quam piscium Petri accumulatur. Et me-
 rito dici potest: Abundat iniquitas, & refrigescit
 charitas. Nullum est vitium, quod in corde
 humano non sit multiplicatum Maledictum, &
 mendacium, homicidium, & furum, & adulte-
 rium, & omne illud vitium mundaverunt, ait
 Oseas, O tunc abundavit malitia, & lingua tua
 concinabat dolos. Manus vestras proximi: san-
 guine plenas sunt. Verbo; mundus plura vicia, quã
 scapha Evangelica pisces nutrit. Si sermo sit
 de peccatis excedit in numero, ac multitudine.
 Sed ego nimia prolixitate vobis nimium mole-
 stus esse volo.

A Ger. lib. 4.

D. Matth. cap. 24. Oseas c. 4.

Pf. 49. Iam. 6.1.

ALTERA PARS.

19. Si muleum sit causa malorum, paucis quod
 bonum producit contenti esse debemus.
 Oppositorum namque est eadem ratio. Illa verba
 Davidis: In flumine pertransibunt pede, ibi latabi-
 mur in illo; considerati digni sum. Quid est flu-
 men? inquit divus P. August. Flumen est omnis
 mortalitas sæculi, vide flumen, alia veniunt &
 transeunt, alia transeunt a succedunt, nonne sic fit
 in aqua fluminis, que de terra na citur, & manat.
 Et Remigius a Davide per hoc flumen totum
 mundum intelligi censet. Flumen est mundus
 totus, quia dum hoc decedit, illud succedit. Et do-
 mum Cardinalis Bellarini, si mundus sit flumen,
 aquas in illo contentas debere esse opes humanas
 concludit. Facit per gratiam suam Deus, ut mul-
 ti iam transeant per hoc mare quasi per aridam, &
 flumen pertranseant pede, id est facillime tempora-
 lia omnia sive bona, sive mala despicientes. Tota
 mea difficultas in hoc, quod flumen huius mundi,
 aqua terrenarum opum pede unico fulean-
 de fiat, consistit: Pertransibunt pede, & non pe-
 dibus. Quomodo unico incedete pede sit pos-
 sibile?

Apud Phi- lof. Pf. 65.

D. P. Aug. in Pf. 6.

Remig. Antioch. in Pf. 65.

Cardin. Bellarini Pf. 65. n. 5. fol. 379. coli.

Rupert.
Abb. apud
Byran.

sibile? Rupart. Abb. hanc esse instructionem pro Prælati respondet. *Vno pede terre inaniens, alteram a terra suspendens, id est ad vitam pro cura subditorum non omnino relinquens, & contemplativa, pro cuius dulcedine totis viribus inhærens.* Nullus hunc textum esse melius quam Hugo Card. ponderat. Duo pedes necessitas, ac delicta sunt, utroque pede per bona mûdana ambulare, nimium est, & valde periculofum, rete levi negotio frangitur. *Flumen vocantur delicta, qua fluxant, & efficiunt duo pedes necessitas, & voluptas.* Dicit pede in singulari, quia unum tantum pedem debemus mergere in aqua huius fluminis, ut sumamus de rebus transitoris tantum ad necessitatem, non ad voluptatem. Hæc flumen pertinet sicut multi duobus pedibus, quia accipiunt bona transitoria & ad necessitatem, & ad voluptatem. Sed quid necessitas contentus unico ambulabit pede, non est quod timeat, sed bona majora sperare potest. *Ibi, concludit Bellarm. latabimur in ipso, id est in Deo, ipsum videntes facie ad faciem, non se gaudentes, sed ipso in æternum fruente.*

Bellarmin.
ubi supra.

Luc. c. 15.

20. Hanc politam filius prodigus ad patrem rediens obtulerat. Hinc Adolefcens profundo miseriarum immersus, fame exhaustus erorem agnovit, & ad domum paternam hanc sperans esse prudentissimam resolutionem reverti proposuit. *Vadam ad patrem meum, & dicam ei: Pater peccavi in calum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum de mercenariis tuis.* Quanta delictis in domo patris fruendi occatio est, servis omnia ad votum sunt, degunt in Apolline. His quæcibus valedicere, hunc gregem delerere volo, qui vult, eorum curam habeat. Ad patrem redibo, illi, ut numero servorum me admittere dignetur, supplex fiam, omnium vilissimus esse contentor. *Vnam spon, ait Jansen. habens in patera eius elementa, ob quam petere audeam, non quidem ut in pristinum locum me recipiat, nam eo in plano indignum facit, sed ut saltem inter suos mercenarios habeat.* Annon vides, quod tui conditioni præjudicas? An tibi id decens videtur, quod filius Domini servis adnumeretur, ac servitia abjectissima domus præster ut te in filium recipiat, & pristino gradui reddat roga. Ut filiationem obtineret, servis adserberetur rogare debebat, ut postliba dignitati restitueretur, humilis fors famulorum ipsi postulanda erat; multum ergo obtinendo nullum esse efficacius medium, quam patrum rogare iudicavit. *Ecce me sicut u-*

Jansen.
comm. in
concor. E.
vang. t.
24 f. 213.
col. 1. l. D.

num ex mercenariis tuis. Et ponderatio
Ephrem Siri. *Qui nudus advenit, primo filio
indutus est, quique mercenario recipi optaverat,
in Dei ordinem restitutus est.*

21. Qui paucos non contentatur, sed multum appetit, utrumque perdit. De quodam legum Doctore Angelo Ratus Neapolitano, qui plurimum clientium causas defendebat, aliquot ad propositum legi. Hic consilium non bene numerari litem propugnabat, qui quia advocatos supplicio libellis aureis characteribus extortos alloquendos esse sciebat, nimios quaerit, & nonnullis monetis cupreis eius manum inflavit. Advocatus eas admisit, & quia nec quietate, nec quantitate sua vota æquari vidit, eas reddidit, allegans injuriam sibi tam exiguo donato irrogari, sequentique die redire, donatum auro auctum referret, dixit: miser hominiam non habens monetam, ad Advocatum non rediit, qui se, & exiguo, & multo orbatum redens, tanta est poenitudine affectus, ut a se, ne deinceps similem errorem committeret, egregie delumbari se fecerit. Et sic, si multum non posset habere, paucum admittere resolu-

22. Hisidem quod piscatoribus succedit. In nonnullis locis marinis hic piscandi modum regit. Retia in loco ubi multi sunt Delphini retificant, hi ingenti caterva piscium sibi parti reticulant. Piscator ergo, ut sufficientem capturam se habere putat, vocis signo Delphinis ingressum significat, & illi abeunt, & ubi partes præda piscatorum sunt. Sed si illis non contentus Delphinus etiam vellet, hi magistraline sua retia impunt, & tam hos, quam illos amittunt.

23. Scriptura sacra non desinit. Petrus Romanam pervenit, ubi velut in theatro pompæ donum patrandi prodigia sibi à Cæsare collatum ostentabat, & impositione manuum in qui se fidelium numero jungebant communiabatur. Quidam ceres Simon Magus, ut tantum hominum sibi conciliaret operis diaboli mira præstabat, & plures salutates perfundebat. Solus Petrus ei obstitit, & cum impotenter, & pessimum proclamabat. Temere præteritioe miraculorum cum Apostolo certamen inire præsumpsit. Quadam die itaque omni plebe congregata Filium se esse verum Deum depreca-bat, & ut hinc rei fidem conciliaret, voluit in celum id probaturum sese jactabat. Dum ergo ope diaboli in aërem levatus volaret, Petrus obgeoculatus solo temeritatem illam magi castigari rogavit, & antequam ille voluta ad altum

